

Strategia Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku na lata 2011–2020

Misja Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku

Zaspokajanie intelektualnych, edukacyjnych i kulturalnych potrzeb społeczności lokalnej.

Wizja Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku

WiMBP w Gdańsku jest otwartą i powszechnie dostępną instytucją kultury zapewniającą szeroki dostęp do literatury i informacji, jest również liderem promocji i upowszechniania kultury książki na Pomorzu.

Rys historyczny

Tradycje bibliotekarstwa publicznego w Gdańsku sięgają roku 1596, kiedy to połączono zbiory biblioteki klasztoru franciszkańskiego oraz uratowano z katastrofy morskiej księgozbiór markiza d'Orii i utworzono Bibliotekę Rady Miejskiej (Bibliotheca Senatus Gedanensis). W roku 1793 przemianowano ją na Bibliotekę Miejską. Na początku XIX w. zbiory tej biblioteki, zgromadzone w kościele św. Jakuba, liczyły ok. 55 tysięcy woluminów. W 1905 roku oddano na użytek Biblioteki Miejskiej nowo wybudowany budynek przy ul. Wałowej – w specjalnie stworzonym tzw. Trójkącie Edukacyjnym (biblioteka–liceum–archiwum). Tuż przed wybuchem II wojny światowej zbiory Biblioteki liczyły ok. 245 000 woluminów, natomiast 5 kwietnia 1945 roku w zniszczonym przez Rosjan Gdańsku zabezpieczono zbiory w budynku przy ul. Wałowej – ok. 100 000 oraz 14 000 tomów ze zbiorów przedwojennych szkół i instytucji polskich.

Strategia powstała w ramach projektu *Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategię dla przyszłości*.

Projekt zakłada wymianę międzyinstytucjonalną oraz wymianę dobrych praktyk w zakresie zarządzania kulturą oraz budowania strategii przez polskie i norweskie instytucje związane z systemem bibliotecznym. W jego wyniku powstały długofalowe strategie działania i rozwoju dla osiemnastu bibliotek wojewódzkich.

Realizatorem projektu jest Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Partnerami projektu są: Norweska Biblioteka Narodowa, Małopolski Instytut Kultury, Konferencja Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, norweskie biblioteki w Buskerud, Akershus, Vestfold oraz Wojewódzkie Biblioteki Publiczne.

FRSI FUNDACJA
ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA
INFORMACYJNEGO

Projekt został zrealizowany przy wsparciu udzielonym przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Wymiany Kulturalnej.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Biblioteka Miejska w Gdańsku niemal natychmiast przystąpiła do organizacji wypożyczalni publicznych. Pierwszą wypożyczalnię publiczną na terenie Gdańska otwarto 22 lipca 1945 roku przy ul. Grottgera 12 w Oliwie.

Na początku 1948 roku władze centralne przeprowadziły ogólnopolską rejestrację bibliotek. Województwo gdańskie zgłosiło w niej 20 publicznych bibliotek samorządowych z 306 258 woluminami.

Początkowo Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku prowadziła swoją działalność w trzech podstawowych formach, jako:

- Dział Naukowy,
- Dział Oświatowy,
- Dział Wypożyczeń Powszechnych.

Naprawdę duże zmiany dla bibliotekarstwa publicznego w Gdańsku przyniósł 1955 rok. Na bazie dwóch działów Biblioteki Miejskiej w Gdańsku: Działu Oświatowego i Działu Wypożyczeń Powszechnych, powstała Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, która otrzymała siedzibę we Wrzeszczu, w budynku przy ul. Uphagena. W latach 1951–1955 siedzibą Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej była Gdynia. Dział Naukowy MBP stał się załącznikiem Biblioteki Gdańskiej PAN. W wyniku przekształceń WiMBP otrzymała 99 000 woluminów, prawie cały cenny i wartościowy księgozbiór historyczno-naukowy został przeniesiony do Biblioteki PAN.

Od początku lat 60. nastąpił szybki rozwój sieci bibliotek publicznych na terenie Gdańska. Mieszkańcy ogromnego osiedla Przymorze, tzw. sypialni Gdańska, mogli odwiedzać 5 nowych filii.

W 1968 roku weszła w życie Ustawa o bibliotekach, która w nieco zmodyfikowanej wersji z końca lat 90. określa ramy działań bibliotekarstwa publicznego na długie lata.

Pod koniec lat 60. WiMBP miała 37 filii bibliotecznych oraz 35 punktów bibliotecznych w Gdańsku, 280 000 woluminów, 42 000 900 czytelników oraz 1 500 000 wypożyczeń.

Lata 70. to nowa era usług bibliotecznych. Informacja stała się wartościowym towarem adresowanym do konkretnego odbiorcy. Pojawiły się różne rodzaje informacji – informacja wyspecjalizowana stała się bardzo poszukiwaną formą usług bibliotecznych.

W 1973 roku powstał formalnie przy Czytelni Naukowej nr 29 Biblioteczny Ośrodek Informacji. Jego zadaniem stało się realizowanie kwerend, a także przygotowywanie zestawów bibliograficznych na zapytania czytelnicze oraz informowanie zainteresowanych o profilach księgozbiorów. Od samego początku duży nacisk położono na wysoki standard usług. Bibliotekarze pracujący w Ośrodku to zawodowi poszukiwacze „ścieżki dostępu” do wyemitowanej przez twórców informacji.

Od 1973 roku rozpoczęto również wdrażanie nowego modelu służby informacyjnej. Wytypowano placówki, które miały udzielać informacji turystycznej, rolniczej i społeczno-politycznej.

Od 1975 roku planowa polityka działalności kulturalnej gdańskiej biblioteki zmierza w kierunku promowania i popularyzacji literatury regionalnej. Zabiegali o to działacze Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, pisarze gdańscy i Kuratorium Oświaty.

W latach 1975–1977 w porozumieniu z Wojewódzkimi Ośrodkami Doradztwa Turystycznego powstały Ośrodki Informacji Turystycznej w bibliotekach.

Model Ośrodków Informacji Rolniczej w placówkach bibliotecznych ukształtował się w 1980 roku i od tej pory funkcjonował na bazie Ośrodków Doradztwa Rolniczego.

Wszystkie przedstawione powyżej kierunki i formy działalności Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku miały na celu centralizację wszystkich placówek bibliotecznych naszego regionu.

W 1978 roku zainicjowano powstanie zbiorów „książki mówionej”, w następnym roku WBP w Gdańsku podpisała porozumienie z Zarządem Okręgu Polskiego Związku Niewidomych, Spółdzielnią Inwalidów Ociemniałych im. Stanisława Janczura w Gdańsku i Spółdzielnią Inwalidów „Sinema” w Gdyni o realizacji wspólnego programu w zakresie gromadzenia, udostępniania i popularyzacji „książki mówionej”.

Przemiany polityczne i społeczne początku lat 80. również i dla WBP stały się początkiem zmian modelowych. Przede wszystkim otrzymaliśmy, dzięki osobistemu wstawiennictwu Lecha Wałęsy, nową siedzibę przy ul. Kalinowskiego 5/6 (dziś Targ Rakowy 5/6). Znalazły w niej miejsce wszystkie działy oraz duża Czytelnia, przeniesione z ul. Piwnej i z Domu Uphagena. Centralny zakup z dotacji Narodowego Funduszu Kultury i opracowanie księgozbioru dla wszystkich bibliotek terenu województwa gdańskiego stały się faktem – zrezygnowano z niego dopiero po 20 latach – w chwili powstania województwa pomorskiego. Na następne 20 lat Wojewódzka Biblioteka Publiczna przyjęła na siebie odpowiedzialność za stan czytelnictwa i standard księgozbiorów w całym województwie gdańskim.

Lata 80. to również zmiany w kierunkach działalności placówek bibliotecznych.

Po raz pierwszy próbowano się rozpoznać potrzeby odbiorców, do których kieruje się konkretne usługi biblioteczne, produktem zupełnie nowym stało się prowadzenie profesjonalnych czytelni popularnonaukowych. Była to jedna z niewielu usług, która niemal na terenie całego województwa od razu cieszyła się zainteresowaniem odbiorców.

Jako warsztat merytoryczny i pomoc informacyjną dla bibliotekarzy w 1980 roku utworzono Czytelnię Bibliologiczną.

Na początku lat 80. utworzono również Sekcję Promocji Książki i Czytelnictwa jako kontynuację działalności Ośrodka Upowszechniania Literatury i Czytelnictwa; w ciągu najbliższych 20 lat okazało się, że jest to jedna z niewielu form działalności bibliotecznej, która uległa największej ewolucji i stała się obok działalności informacyjnej bodaj najważniejszym atutem każdej nowoczesnej biblioteki.

Od 1989 roku bibliotekarze województwa gdańskiego przyznają nagrodę Pro Libro Legendo, dla książki, którą warto przeczytać i która stanie się dla nich przedmiotem promocji wśród czytelników. W sumie laureatów było już 21 i w ocenie czytelników są to rzeczywiście książki bardzo wartościowe.

Lata 90. to kolejny przełom w historii WBP w Gdańsku. Stajemy się ważnym ogniwem w budowaniu społeczeństwa informacyjnego i mamy ogromny wpływ na zaspokajanie gwałtownie rosnących potrzeb edukacyjnych lokalnej społeczności. Eksplozja nowych kierunków edukacyjnych wymusza na nas ciągłe unowocześnianie naszych księgozbiorów. Rozpoczynamy komputeryzację WBP w Gdańsku. Nasze zbiory są ogromne, stworzenie całej bazy danych zajmie nam zapewne jeszcze dużo czasu, ale możemy się pochwalić skomputeryzowaną pracą działów: opracowania, gromadzenia, działów administracyjnych, największej wypożyczalni przy Targu Rakowym 5/6 i możliwością daną użytkownikom: przeglądania naszych zasobów na stronie WWW.

Ważną datą w historii naszej biblioteki jest też data nadania jej imienia Josepha Conrada-Korzeniowskiego 19 września 1994 roku. Powołany do życia Ośrodek Conradowski w swych założeniach miał popularyzować osobę i twórczość Conrada oraz udostępniać zbiory w czytelni i wypożyczalni.

W 1990 roku dzięki wspólnym działaniom bibliotekarzy z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku oraz organizacji zajmujących się problemami ludzi niepełnosprawnych (Polski Czerwony Krzyż, Towarzystwo do Walki z Kalectwem, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Polski Związek Niewidomych, Polski Związek Głuchych) powstał Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych. Był to drugi po Toruniu taki ośrodek w Polsce. Ośrodek gromadzi i udostępnia literaturę popularnonaukową z zakresu rehabilitacji, czasopisma specjalistyczne związane z problemami osób niepełnosprawnych i przede wszystkim alternatywne materiały czytelnicze: „książki mówione”, kasety wideo, płyty kompaktowe, kasety magnetofonowe i książki-zabawki. Prowadzi również zajęcia rozwijające intelektualnie i ruchowo dla osób ze znacznym upośledzeniem fizycznym i umysłowym.

22 lutego 1998 roku utworzono Sekcję ds. Egzemplarza Obowiązkowego i Dokumentów Życia Społecznego. Obecnie nazwa **Pracownia Regionalna** oddaje całą istotę i zakres działania tej sekcji. Gromadzi ona zbiory dotyczące regionu pomorskiego niezależnie od ich formy wydawniczej.

24 listopada 2003 roku WBP w Gdańsku Uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego powtórnie przyjęła nazwę **Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna** wraz z imieniem Josepha Conrada-Korzeniowskiego.

W 2004 roku utworzono tzw. Filię Archiwalną – zbiór książek szczególnie cennych, występujących w Bibliotece w jednym egzemplarzu, do udostępniania prezyencyjnego.

W roku 2006 utworzono **Pracownię Komiksową** – filię biblioteczną gromadzącą i udostępniającą oraz promującą ten rodzaj książek różnymi działaniami typu warsztaty plastyczne, spotkania autorskie. Co roku odbywa się również Bałtycki Festiwal Komiksu. Pracownia Komiksowa jest ewenementem w skali kraju, a warsztatowe zajęcia i spotkania z twórcami komiksu są prowadzone we wszystkich bibliotekach na terenie województwa pomorskiego.

Aktualnie Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną tworzą: Biblioteka Główna i 32 placówki biblioteczne na terenie całego Gdańska oraz liczne czytelnie i pracownie specjalistyczne: Pracownia Regionalna, Ośrodek Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych, Czytelnia Prawno-Gospodarcza, Biblioteczny Ośrodek Informacji, Pracownia Komiksowa. WiMBP służy pomocą merytoryczną sieci bibliotek publicznych całego województwa pomorskiego, których jest obecnie w sumie 332.

Historia WiMBP to nie tylko jej zbiory i siedziby, ale przede wszystkim pracujący tam ludzie. Znane i mniej znane na forum publicznym, ale każda z tych osób miała ogromny wpływ na historię i działania naszej biblioteki. W bibliotece pracowali między innymi: Aleksander Hall – późniejszy poseł i minister w rządzie Tadeusza Mazowieckiego, Selim Chazbijewicz, Krystyna Chwin, Aleksander Jurewicz (pracuje u nas do dziś), Zbigniew Jankowski, Stanisław Gostkowski – znani gdańscy pisarze.

Jesteśmy instytucją z bogatą historią i w stanie ciągłej ewolucji. Z myślą o naszych czytelnikach, ale również o mieszkańcach województwa i turystach przygotowaliśmy projekt *Pomorska Sieć Informacji Regionalnej*. Z myślą o naszych pracownikach, a także o bibliotekarzach województwa pomorskiego pozyskailiśmy 460 000 zł z Europejskiego Funduszu Społecznego na przeprowadzenie szkoleń z zakresu nowoczesnych technik informacyjnych i komunikacji interpersonalnej. Dzięki dobrej współpracy z naszymi organizatorami: Urzędem Marszałkowskim województwa pomorskiego i Urzędem Miejskim pięknieje nasza siedziba główna przy Targu Rakowym oraz biblioteki filialne na terenie Gdańska. Zmieniamy się, nasz wizerunek jest dziełem przemian społecznych, politycznych, organizacyjnych i administracyjnych, ale przede wszystkim naszych odbiorców. Mamy dobrze wyposażone pracownie komputerowe, unikatowe formy pracy z użytkownikiem, prowadzimy szeroką działalność infor-

macyjną, edukacyjną i kulturalną. Nie boimy się nowych wyzwań, a ich wyboru dokonujemy dzięki naszym wymagającym użytkownikom.

Zmiany i gruntowna reorganizacja WiMBP w kwietniu 2010 roku były wynikiem przystosowania naszej instytucji do funkcjonowania w nowych warunkach społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i potrzeby uruchomienia oferty bibliotecznej dla nowej potencjalnej grupy odbiorców. Połączenie niektórych funkcji bezpośredniego kontaktu z czytelnikiem spowodowało lepszą komunikację wśród zbiorów – niektóre z segmentów usług nie miały już swojego odbiorcy i trzeba było z nich zrezygnować (Ośrodek Prawno-Biznesowy, Ośrodek Conradowski, duża Czytelnia Komputerowa). Powołano zupełnie nowe stanowiska, aby usprawnić pracę sieci bibliotecznej i podtrzymać właściwe relacje z bibliotekami samorządowymi (Bibliotekarz Systemowy, Administrator Sieci, Dział Instrukcyjno-Szkoleniowy, Dział Marketingu i Public Relations).

Gdańsk – środowisko społeczno-kulturowe

Zgodnie z zapisem w Statucie Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku obszarem jej działalności jest województwo pomorskie.

Gdańsk to główny ośrodek gospodarczy, naukowy i kulturalny województwa pomorskiego oraz szóste pod względem liczby ludności miasto w Polsce. Wraz z Gdynią i Sopotem tworzy Trójmiasto oraz wchodzi w skład aglomeracji gdańskiej, w której skład wchodzi okoliczne miejscowości: Tczew, Kolbudy, Żukowo, Szemud, Kosakowo, Wejherowo, Reda, Rumia.

Gdańsk zajmuje obszar 262 km² i jest zamieszkały przez 456 600 tysięcy osób, co daje gęstość zaludnienia 1745 osób na 1 km². Ponad jedna piąta mieszkańców województwa pomorskiego mieszka w tym mieście (dane na koniec 2009 roku). Mężczyźni stanowią 47,29% ogólnej liczby mieszkańców, kobiety – 52,7%.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym to 16,34% ogółu mieszkańców, w wieku produkcyjnym – 64,82%, w wieku poprodukcyjnym – 18,84%. Na każdych stu mieszkańców w wieku produkcyjnym przypadają 54,3 osoby w wieku nieprodukcyjnym.

Gdańsk to największy ośrodek gospodarczy w Polsce północnej, jeden z głównych portów środkowo-wschodniej Europy, skrzyżowanie szlaków morskich ze Skandynawii i Europy Zachodniej oraz dróg lądowych, linii kolejowych i lotniczych prowadzących w głąb Polski, ważny węzeł komunikacyjny Europy Środkowo-Wschodniej.

Potencjał edukacyjny Gdańska tworzy (dane z 2008 roku) 295 placówek oświatowych, w tym:

- 58 przedszkoli,
- 70 szkół podstawowych,

- 49 gimnazjów,
- 29 liceów ogólnokształcących,
- 70 szkół zawodowych,
- 18 innych placówek.

Na terenie Gdańska swoją siedzibę ma 6 publicznych szkół wyższych:

- Uniwersytet Gdański,
- Politechnika Gdańska,
- Gdański Uniwersytet Medyczny,
- Akademia Muzyczna,
- Akademia Sztuk Pięknych,
- Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu.

Każda z wymienionych wyżej uczelni prowadzi bibliotekę. Na Politechnice Gdańskiej zbiory książkowe, czasopiśmiennicze i specjalne są udostępniane w Bibliotece Głównej oraz w 11 filiach na poszczególnych wydziałach i w 4 specjalistycznych czytelnich. Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego – Biblioteka Główna i 6 filii wydziałowych – oferuje swym czytelnikom (ogólna liczba czytelników: 36 859) 938 725 książek, 301 424 czasopisma oprawne i 160 000 zbiorów specjalnych. Gdański Uniwersytet Medyczny (dawniej Akademia Medyczna) posiada w swych dwóch bibliotekach – bibliotece głównej i bibliotece Wydziału Farmaceutycznego: ponad 366 000 książek, 104 000 czasopism oprawnych, 106 000 zbiorów specjalnych i 30 baz danych. Akademia Muzyczna dysponuje biblioteką, w której zgromadzono i udostępnia się ponad 108 000 pozycji, z czego książki stanowią 28 000 woluminów, zaś pozostałe jednostki to szeroko reprezentowane muzyczne zbiory specjalne: nuty, płyty z nagraniami koncertów, nagrania wideo i dvd z wydarzeń muzycznych. Biblioteka Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu dysponuje księgozbiorem liczącym ponad 100 000 woluminów o tematyce ściśle związanej z profilem uczelni. Niepubliczne szkoły wyższe, prowadzące w Gdańsku działalność dydaktyczną, również dysponują swoimi specjalistycznymi bibliotekami. Na przykład:

- Wyższa Szkoła Bankowa – 29 100 woluminów o tematyce ekonomiczno-bankowej;
- Ateneum – Szkoła Wyższa – zbiory z dziedziny psychologii, pedagogiki, socjologii, politologii, dziennikarstwa;
- Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa – zbiory z zakresu turystyki, rekreacji, gastronomii, zarządzania;
- Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna – ok. 27 000 woluminów o charakterze uniwersalnym;
- Gdańska Wyższa Szkoła Administracji – ok. 7000 woluminów z dziedziny administracji publicznej, prawa konstytucyjnego, organizacji i zarządzania, socjologii i ekonomii;

- Nauczycielskie Kolegium Nauki Języków Obcych – ok. 10 000 woluminów z metodyki, gramatyki, historii literatury, do nauki języka angielskiego i niemieckiego.

Na czele wszystkich bibliotek o charakterze naukowym w Gdańsku jest jednak Biblioteka Gdańska PAN, funkcjonująca od 1955 roku w strukturach Polskiej Akademii Nauk. Biblioteka ta gromadzi, opracowuje i udostępnia – jedynie w systemie prezencyjnym, czyli w czytelniach – zbiory z szeroko rozumianych nauk humanistycznych. Prowadzi ponadto liczne działania dokumentacyjne i badawcze, publikuje wyniki własnych osiągnięć badawczych. Obecnie zbiory Biblioteki Gdańskiej liczą 800 000 pozycji inwentarzowych, z czego 160 000 to zbiory specjalne – najstarsze i najcenniejsze, o unikatowej randze na skalę europejską i światową. Zbiory te to niezastąpiony warsztat pracy naukowej dla humanistów zajmujących się dziejami Gdańska i Pomorza.

Wymienione wyżej biblioteki i ich kolekcje dostępne są jednak dla wybranych odbiorców: studentów oraz pracowników naukowych macierzystych uczelni, a głęboka specjalizacja tych zbiorów w pewien sposób ogranicza ich przydatność dla ogółu mieszkańców województwa.

Biblioteka publiczna, jaką jest WiMBP w Gdańsku, ze zbiorami o uniwersalnym, wielodziałowym charakterze, znakomicie wpisuje się w rynek usług bibliotecznych, odpowiadając na potrzeby czytelników. Uzupełnia bowiem wąskotematyczne zbiory uczelniane i jest dostępna dla szerokiego grona odbiorców, nie zaś wyłącznie dla naukowców i studentów.

W Gdańsku funkcjonuje również Gdańskie Seminarium Duchowne (filia Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego) oraz 8 wyższych szkół niepublicznych i 3 wydziały zamiejscowe niepublicznych uczelni wyższych Warszawy, Poznania i Łodzi.

W roku 2009 w Gdańsku studiowało ogółem 79 400 osób, a dane z lat 2006–2009 wskazują, iż liczba studentów na gdańskich uczelniach stale rośnie.

Gdańsk to miasto o wielowiekowej i wielokulturowej historii, przyciągające twórców i animatorów kultury. Miasto finansuje działalność 11 instytucji kultury oraz wspiera przedsięwzięcia kulturalne i działalność instytucji zlokalizowanych na jego terenie, dla których organizatorem jest Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego (7 instytucji) lub Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2 instytucje).

Ważnym elementem obecnej polityki kulturalnej miasta jest ubieganie się przez Gdańsk i Metropolię Gdańską o tytuł *Europejskiej Stolicy Kultury 2016*. Hasło przewodnie tych działań to „Wolność kultury. Kultura Wolności”. Działalność wybranych placówek kulturalnych w Gdańsku przedstawia następujące zestawienie:

- kina stałe (5) – 1 622 000 widzów,

- biblioteki (33 filie) – 551 300 odwiedzających,
- muzea (21) – 456 000 odwiedzających,
- teatry i instytucje muzyczne (6) – 369 900 widzów i słuchaczy.

Gdańsk to również miejsce wielu cyklicznych imprez kulturalnych o międzynarodowym zasięgu. Są to między innymi:

- Międzynarodowy Festiwal Teatrów Plenerowych i Ulicznych FETA,
- Festiwal Szekspirowski,
- Festiwal Dobrego Humoru,
- Gdański Festiwal Muzyczny,
- Gdański Festiwal Tańca,
- Festiwal Solidarity of Arts,
- Festiwal MTV Gdańsk Dźwiga Muzę,
- Wikimania 2010,
- oraz coroczny Jarmark Świętego Dominika, łączący przedsięwzięcie o charakterze handlowym z bogatym programem imprez kulturalnych.

W Gdańsku jest obecnie zarejestrowanych ponad 1200 organizacji pozarządowych, wśród których w obszarze edukacji działają 283 organizacje, w sferze kultury i sztuki – 147, w dziedzinie sportu i rekreacji – 155.

Działalność na rzecz kultury i edukacji mieszkańców Gdańska prowadzi również liczne telewizje kablowe (w większości w nowych dzielnicach miasta), regionalny oddział Telewizji Polskiej (TVP 3), regionalna rozgłośnia Polskiego Radia, Radio Plus oraz wiele czasopism miejskich (np. „Nasz Gdańsk”, „Twoja Gazeta Miejska”, „Gazeta Gdańska”), lokalne dodatki gazet ogólnopolskich „Gazeta Wyborcza – Trójmiasto”, „Polska The Times Dziennik Bałtycki”.

Nie bez znaczenia, zarówno dla oferty kulturalnej miasta, jak i dla popularności Gdańska w kraju, są wystawy, będące domeną nie tylko muzeów czy galerii, ale również Międzynarodowych Targów Gdańskich i promujące między innymi bursztyn i wyroby z bursztynu, walory turystyczne regionu, rzemiosło artystyczne, techniczną innowacyjność ośrodków naukowo-badawczych Gdańska i okolic.

Sieć biblioteczna miasta Gdańska – stan czytelnictwa

Zbiory WiMBP w Gdańsku, liczące na koniec 2009 roku 816 721 woluminów, udostępniane były w 33 placówkach bibliotecznych oraz w 17 punktach bibliotecznych, wypożyczających multimedia, głównie tzw. książkę mówioną na kasetach. Na owe 33 filie składają się:

- 1 czytelnia naukowa (F.29),
- 1 wypożyczalnia popularnonaukowa z czytelnią (F.21),
- 2 wypożyczalnie dla dzieci i młodzieży (F.25, 38),
- 2 wypożyczalnie dla dorosłych (F.8, 13),

- 23 wypożyczalnie ogólne dla dorosłych, dzieci i młodzieży (F.1, 2, 6, 7, 9, 11, 14, 16, 18, 19, 22, 26, 33, 41, 43, 44, 46, 48, 50, 57, 58, 62, 63),
- 1 wypożyczalnia dla dorosłych z czytelnią naukową, czytelnią czasopism, czytelnią prawną-biznesową i audioteką (F.28 – kiedyś tzw. Biblioteka Główna),
- Ośrodek Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych (F.60),
- Filia Gdańska,
- Pracownia Komiksowa (F.68).

Ponadto w WiMBP działa American Corner, placówka biblioteczna powstała w wyniku porozumienia Biblioteki z Ambasadą Stanów Zjednoczonych Ameryki w Polsce, udostępniająca zbiory przekazane przez stronę amerykańską i promująca USA w Gdańsku. Jest to trzecia w Polsce, po Łodzi i Wrocławiu, placówka tego typu.

W wyżej wymienionych filiach bibliotecznych zarejestrowano w 2009 roku 51 486 stałych czytelników o następującej strukturze wiekowo-zawodowej:

podział wg wieku:

- do 15 lat: 7594 (14,75%),
- 16–19 lat: 4698 (9,13%),
- 20–24 lata: 9583 (8,61%),
- 25–44 lata: 15 113 (29,35%),
- 45–60 lat: 8117 (15,77%),
- powyżej 60 lat: 6381 (12,39%).

podział wg zajęcia:

- uczniowie: 14 126 (27,44%),
- studenci: 7713 (14,98%),
- pracownicy umysłowi: 12 597 (24,47%),
- robotnicy: 3596 (6,98%),
- rolnicy: 17 (0,03%),
- inni zatrudnieni: 2048 (3,98%),
- pozostali (niezatrudnieni, emeryci): 11 389 (22,12%).

Czytelnicy odwiedzili placówki biblioteczne WiMBP w ciągu całego 2009 roku ogółem 551 304 razy, w tym:

- wypożyczalnie: 450 576 razy,
- czytelnie i kąciki czytelniane: 69 117 razy,
- w trakcie imprez czytelniczych: 31 611 razy.

W konsekwencji wymienionych odwiedzin dokonano ogółem 1 284 699 wypożyczeń:

- w wypożyczalniach (wypożyczenia na zewnątrz):
 - książek i czasopism: 993 747 woluminów,
 - zbiorów specjalnych: 24 794 woluminów,

- w czytelniach i kąciakach czytelnianych: 67 158 woluminów (udostępnianie prezyencyjne).

Struktura wypożyczeń na zewnątrz przedstawiała się następująco:

- literatura piękna dla dzieci i młodzieży: 14,36%,
- literatura piękna dla dorosłych: 65,22%,
- literatura popularnonaukowa: 15,38%,
- czasopisma bieżące: 2,75%,
- zbiory specjalne: 2,29%.

Odwiedzający czytelnie i kąciaki czytelniane skorzystali z 267 158 dokumentów bibliotecznych, w tym:

- książek i czasopism oprawnych: 34,33% ogółu udostępnień,
- czasopism bieżących: 65,49%,
- zbiorów specjalnych: 0,18%.

Podstawowe średnie wskaźniki charakteryzujące czytelnictwo w placówkach WiMBP w Gdańsku w 2009 roku przedstawiają się następująco:

- liczba czytelników na 100 mieszkańców: 11,85,
- liczba wypożyczeń na 100 mieszkańców: 295,79,
- liczba wypożyczeń na 1 czytelnika w wypożyczalniach: 19,76,
- liczba udostępnień na 1 odwiedzającego w czytelniach i kąciakach: 3,65,
- średnia dzienna odwiedzin w wypożyczalniach: 71,30,
- średnia dzienna liczba wypożyczeń w wypożyczalniach: 161,
- średnia dzienna liczba odwiedzin w czytelniach i kąciakach czytelnianych: 10,76,
- średnia dzienna liczba udostępnień w czytelniach i kąciakach czytelnianych: 42,19.

Zasoby kadrowe

Kadra WiMBP w Gdańsku to 205 osób, zatrudnionych na 192 etatach, w tym 157 pracowników merytorycznych, 26 pracowników administracji i 19 pracowników obsługi. Wykształcenie pracowników: 126 osób z wykształceniem wyższym (w tym 64 osoby z wykształceniem o profilu bibliotekarskim), z wykształceniem średnim – 70 osób (w tym 38 osób z wykształceniem o profilu bibliotekarskim).

Kadrę zarządzającą stanowi 3 dyrektorów z własnymi zadaniami wewnątrzinstytucyjnymi i uprawnieniami do reprezentowania instytucji na zewnątrz.

Pracownicy i ich wykształcenie w pełni zaspokajają wymogi profesjonalnej obsługi użytkowników i prowadzenia poszczególnych filii oraz specjalistycznych placówek bibliotecznych. Nowe zadania – między innymi informatyzacja, prowadzenie przetargów publicznych, PR, działalność wydawnicza – wymusiły powołanie nowych stanowisk, takich jak Bibliotekarz Systemowy, Ad-

administrator Sieci Komputerowej, Specjalista ds. Marketingu i PR, Specjalista ds. Zamówień Publicznych czy Specjalista ds. Promocji Regionu, ale możliwości kariery zawodowej w WiMBP dla nowych specjalistów z różnych branż są nadal otwarte, ponieważ wciąż zmienia się nasze oblicze: dostosowujemy się do oczekiwań zarówno naszych odbiorców, jak i organów założycielskich. Jesteśmy otwarci na uruchamianie nowych usług i przewidujemy, że naszą przyszłością kadrową są osoby reprezentujące różne dziedziny wiedzy, bo- wiem tego wymagają od nas użytkownicy i marka BIBLIOTEKI.

Działalność WiMBP na rzecz promowania regionu

Zgodnie z naszą działalnością statutową i funkcjami narzuconymi nam przez Ustawę o bibliotekach z 1997 roku, powinnością WiMBP wobec szeroko rozumianego regionu jest gromadzenie zbiorów służących zachowaniu dziedzictwa narodowego, ze szczególnym uwzględnieniem województwa pomorskiego. Aby sprostać tym wyzwaniom, rejestrujemy w Bibliografii Pomorza Gdańskiego piśmiennictwo związane z naszym regionem, wraz z innymi bibliotekami, instytucjami naukowymi i kulturalnymi, organizacjami i stowarzyszeniami rozwijamy i zaspokajamy potrzeby edukacyjne i kulturalne mieszkańców województwa pomorskiego oraz upowszechniamy dorobek literacki i intelektualny twórców pomorskich.

Bibliotekarze zatrudnieni w Sekcji Bibliografii Pomorza Gdańskiego zajmują się opracowywaniem kilkudziesięciu tytułów czasopism (regionalnych i ogólnokrajowych), rejestrując artykuły dotyczące Pomorza Gdańskiego. Baza danych jest rodzajem katalogu z łatwym indeksem wyszukiwawczym, ułatwiającym zlokalizowanie wszelkich informacji związanych z Pomorzem. Dzięki egzemplarzowi obowiązkowemu stworzono bogaty zbiór materiałów na temat naszego regionu, ze szczególnym uwzględnieniem Gdańska. Tematyką gdańską zajmuje się specjalnie powołana Filia Gdańska, jednostka o ogólnopolskiej sławie, w której są gromadzone zbiory gdańskie i o Gdańsku. Tutaj też funkcjonuje salon kulturalno-literacki, o zaproszenie do którego zabiega wielu twórców, wydawców i ludzi związanych z gdańskim środowiskiem intelektualnym.

Pracownia Digitalizacji służy budowaniu cyfrowej kolekcji książek, czasopism i wszelkich dokumentów dotyczących całego Pomorza Gdańskiego. Obecnie jesteśmy w trakcie tworzenia nowego produktu kłastrowego wraz z innymi bibliotekami publicznymi województwa pomorskiego. Materiały umieszczane w kolekcji Gdańskiej Biblioteki Cyfrowej pochodzą nie tylko ze zbiorów WiMBP w Gdańsku, ale też z instytucji, z którymi nasza Biblioteka nawiązała współpracę, tj. z Archiwum Państwowego w Gdańsku, Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku i Biblioteki Gdańskiej Polskiej Akademii Nauk. Biblioteka cyfrowa powstaje dzięki środkom własnym oraz dofinansowaniu z Minister-

stwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i wchodzi w skład Federacji Bibliotek Cyfrowych, skupiającej wszystkie biblioteki cyfrowe w Polsce. W przyszłości chcielibyśmy rozwijać nowe usługi biblioteczne tego rodzaju, bowiem wszelkie prognozy przewidują, że w najbliższej przyszłości hybrydowa forma oraz uniwersalny charakter zbiorów bibliotek publicznych staną się powszechne. W ramach działalności na rzecz regionu powołano również do życia cykl wydawniczy „Bibliografie Pomorskie” (w 2010 roku w cyklu wydano następujące pozycje: *Bądkowski znany i nieznan. Bibliografia* oraz *Bibliografia Pomorza Gdańskiego czasów Solidarności 1980–1981*), obejmujący naukowe opracowania posiadanych przez nas materiałów i będący kontynuacją, nieco już archaicznej i siermiężnej w formie, „Bibliografii Pomorza Gdańskiego”. Zamierzamy każdego roku wydawać w postaci tradycyjnej publikacji przynajmniej jeden z tomów, opracowany przez naszych najlepszych bibliografów z Działu Regionalnego i Bibliotecznego Ośrodka Informacji. Przedmiot i zakres przygotowywanych bibliografii w najbliższych latach to: Günter Grass, Jan Heweliusz, Joseph Conrad Korzeniowski, Kaszuby, Solidarność oraz literaci pomorscy: Zbigniew Ryszard Żakiewicz, Zbigniew Jankowski, Karol Olgierd Borchardt, Mieczysław Czychowski, Bolesław Fac.

Stworzenie zbioru informacji w postaci bibliografii systematyzuje wiedzę o regionie i stanowi swoisty przewodnik po świecie przemian i kierunków rozwoju dużego obszaru Pomorza. Walory takiego wydawnictwa to również kompleksowość i precyzja w wyborze i opracowaniu materiałów. Jako kompendium wiedzy o „małej ojczyźnie” podkreśla wagę następowania po sobie koniecznych wydarzeń, które mają niewątpliwą wpływ na kształtowanie regionalnej rzeczywistości, w kontekście poprawy jakości codziennego życia jej mieszkańców.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku jako centralna biblioteka województwa pomorskiego

WiMBP jest instytucją pełniącą podwójną rolę: Biblioteki Miasta Gdańska oraz Biblioteki Wojewódzkiej. Z tego powodu sprawuje ona opiekę merytoryczną nad 332 bibliotekami samorządowymi w województwie pomorskim. Jest wśród nich 121 bibliotek głównych, pozostałe to filie miejskie i wiejskie. Na obszarze województwa znajduje się 16 powiatów ziemskich i 3 grodzkie. We wszystkich powiatach ziemskich działają biblioteki powiatowe, choć ich możliwości i potencjał są bardzo zróżnicowane.

Biblioteki powiatowe są najbliższym partnerem WiMBP w zakresie pracy na rzecz rozwoju bibliotekarstwa w województwie. Jest więc sprawą priorytetową zarówno dla WiMBP, jak i dla pozostałych placówek prowadzenie działań mających na celu umacnianie roli tych bibliotek poprzez lobbowanie na

ich rzecz wśród samorządów powiatowych i udzielanie im wszechstronnej pomocy w uzyskaniu pozycji lidera bibliotekarstwa na terenach powiatów. Jeśli uda się stworzyć silną pozycję bibliotek powiatowych, WiMBP będzie mogła skuteczniej i sprawniej oddziaływać na rozwój bibliotekarstwa w regionie i podnoszenie standardu usług bibliotek gminnych. Obecnie jednak zaledwie 6 spośród 16 placówek o charakterze bibliotek powiatowych jest *de facto* bibliotekami powiatowymi na mocy porozumienia pomiędzy samorządami; pozostałe to biblioteki miejskie, którym samorzady powiatowe powierzyły zadania wobec powiatu, czasem tylko na okres roku.

Związek i współpraca bibliotek samorządowych województwa pomorskiego z WiMBP są wyjątkowo ścisłe, pomimo zmian zaistniałych w ostatnich latach i silnych tendencji decentralizacyjnych samorządów lokalnych i organizatorów działań kulturalnych w terenie. Oczekiwania tych bibliotek wobec WiMBP są konkretne, wielorakie i inspirujące dla rozwoju nowych kierunków działania naszej instytucji.

Potrzeby bibliotek samorządowych w województwie pomorskim są zróżnicowane w zależności od ich statusu, wielkości i środowiska, w którym działają. Inne oczekiwania mają biblioteki powiatowe i umiejscowione w dużych ośrodkach miejskich, inne zaś biblioteki gminne, połączone w sieć z małymi wiejskimi filiami.

Gdańsk, będący zarówno stolicą województwa, jak i siedzibą WiMBP, jest częścią aglomeracji łączącej trzy duże miasta: Gdańsk, Gdynię i Sopot. Kolejne trzy miasta są nazywane Małym Trójmiastem Kaszubskim; są to: Reda, Rumia i Wejherowo. Takie skupisko dużych ośrodków miejskich nie tylko wzmacnia związki administracyjne pomiędzy miastami, ale także ma wpływ na życie kulturalne, naukowe i społeczne mieszkańców wymienionych aglomeracji. Wyższe uczelnie mają siedziby w różnych jednostkach administracyjnych Trójmiasta, np. Uniwersytet Gdański posiada wydziały na terenie Gdańska, jak również Sopotu. Instytucje kultury w tych miastach są samodzielne, nieraz konkurującymi z sobą jednostkami, niekiedy jednak skazanymi na współpracę. Mieszkańcy Trójmiasta traktują ofertę kulturalną trzech miast całościowo i korzystają z niej, swobodnie przemieszczając się pomiędzy jednostkami administracyjnymi. To zmusza instytucje kultury, aby ich oferta była zarówno konkurencyjna, jak i w miarę możliwości niepowtarzalna, tym bardziej, że odbiorcy tych usług to bardzo często te same osoby w każdym z segmentów.

Podobnie wygląda sytuacja w bibliotekach publicznych tych trzech miast, połączonych w jeden organizm. Ich oferta powinna być zarówno uniwersalna, jak i uzupełniająca się. Dla użytkowników tych placówek wartościowe byłoby zacieśnienie współpracy trzech dużych księżnic publicznych, tak aby razem ustalały zarówno kierunki rozwoju, jak i oferty usług bibliotek w Trójmieście, nie rezygnując przy tym ze swojej specyfiki i odmienności. W ten sposób

podnosiłyby standard swoich usług i wzajemnie uzupełniałyby swoje oferty. Tym bardziej że wszystkie trzy biblioteki dysponują znacznym potencjałem w postaci podobnie wykształconej kadry i grona fachowców.

Najdobitniej taką potrzebę wyrażają użytkownicy – studenci. Trójmiasto, jako wielka aglomeracja, jest siedzibą wielu uczelni wyższych. W 24 uczelniach studiuje ok. 84 500 studentów. Studenci trójmiejskich uczelni, poza bibliotekami uczelnianymi, korzystają ze wszystkich bibliotek publicznych aglomeracji, poruszając się po całym jej obszarze. Ułatwia im to dostępność informacji o zbiorach trójmiejskich bibliotek publicznych zamieszczanych na stronie WWW Biblioteki Wojewódzkiej.

Obecnie biblioteki Gdyni i Sopotu mocno podkreślają swoją niezależność i samowystarczalność pod względem merytorycznym, a jednocześnie kierują wobec WiMBP bardzo konkretne i poważne oczekiwania, dotyczące głównie szkoleń, ale także włączania ich do projektów kulturalnych i edukacyjnych, na których realizację WiMBP zdobywa środki pozabudżetowe, a także wymagają pomocy merytorycznej w interpretacji prawnych przepisów bibliotecznych.

Największa po WiMBP w Gdańsku biblioteka publiczna w Trójmieście, Miejska Biblioteka Publiczna w Gdyni, odrzuciła złożoną jej przez jednego z dyrektorów WiMBP propozycję włączenia się do niektórych działań, skierowanych do mniejszych bibliotek samorządowych na terenie województwa pomorskiego.

Dwie duże biblioteki w aglomeracji, Miejska Biblioteka Publiczna w Gdyni oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Sopocie, są dla WiMBP w Gdańsku zarówno szansą, jak i zagrożeniem. Szansą, ponieważ ich wysokie oczekiwania wobec WiMBP i pozycja jej rywali stanowią dla naszej instytucji wyzwanie do intensyfikacji pozytywnych zmian. Zagrożeniem, bowiem jako duże, a zarazem najbliższej położone placówki tego typu są w stanie przejmować większość podejmowanych przez WiMBP projektów skierowanych do innych bibliotek na terenie województwa pomorskiego i często starają się z tego korzystać. WiMBP musi więc stale kontrolować przepływ usług i pochodzących z różnych dotacji środków finansowych pomiędzy tymi księżniczami, aby nic nie odbywało się kosztem mniejszych bibliotek, szczególnie wiejskich i położonych w małych miasteczkach na terenach zagrożonych wykluczeniem kulturowym.

Duże biblioteki, nie tylko w Gdyni czy Sopocie, ale także w pozostałych dużych miastach województwa pomorskiego, są partnerami WiMBP w rozwiązywaniu problemów i podejmowaniu nowych zadań, a ich potencjał w tym zakresie może być w przyszłości bardziej wykorzystany. Mniejsze biblioteki oczekują pomocy, poradnictwa i rozwiązania konkretnych problemów. Każda pomoc jest dla nich cenna, zarówno przy komputeryzacji, w dziedzinie przepisów prawa bibliotecznego, jak i organizacji pracy kulturalnej i edukacyjnej, a ostatnio szczególnie tej skierowanej do dzieci i młodzieży. Pomimo dwóch dużych pro-

gramów szkoleniowych (*Program Rozwoju Bibliotek i Biblioteka+*), potrzeby szkoleniowe bibliotekarzy pomorskich wciąż nie są zaspokojone. Wachlarz tematyczny tych szkoleń, na które bibliotekarze czekają, jest bardzo szeroki. Wynika to ze specyfiki sytuacji kadrowej małych bibliotek, gdzie najczęściej pracują zaledwie dwie osoby w niepełnym wymiarze godzin, a bardzo często po jednej osobie w każdej placówce. Dyrektor takiej biblioteki musi nie tylko zajmować się klientem, lecz także znać podstawy przepisów prawa pracy, kadrowe, finansowe. Starania WiMBP w samorządach o wzmocnienie etatowe takich placówek to trudne zadanie. Tym bardziej że samorządy stanowczo unikają podejmowania rozmów na ten temat.

Wśród wyartykułowanych przez biblioteki publiczne naszego województwa potrzeb znalazły się szkolenia możliwie szybko nadążające za zmianami w prawodawstwie bibliotecznym i okołobibliotecznym, w metodach pracy z czytelnikiem, sposobach promocji biblioteki i pozyskiwania środków pozabudżetowych na działalność kulturalną i edukacyjną.

Dynamika zamian w bibliotekarstwie publicznym bardzo przyspieszyła w ostatnich latach, dlatego oferta szkoleniowa WiMBP musi być coraz częściej uaktualniana, aby za nimi nadążyć. Badania potrzeb szkoleniowych powinny zatem być prowadzone na bieżąco, nie tylko wśród kadry bibliotekarzy trójmiejskich, ale także wśród bibliotekarzy samorządowych.

W ciągu ostatnich dwudziestu lat bardzo zmieniła się pozycja WiMBP wobec bibliotek samorządowych. Ma to związek z reformą samorządową z 1989 roku. Rola WiMBP jako instytucji kontrolującej i nakazującej całkowicie zanikła, obecnie w terenie potrzebna jest praca z pozycji lidera, wprowadzającego nowe metody pracy i standardy biblioteczne, funkcja ośrodka przekazującego pomysły i kreującego w regionie nowoczesne asertywne bibliotekarstwo. WiMBP powinna też pełnić zadanie wojewódzkiego ośrodka szkoleń bibliotekarzy, wykorzystując zarówno własną kadrę, jak i organizując szkolenia przy pomocy wysoko wykwalifikowanych fachowców – trenerów wąskich specjalizacji, jak np. asertywności, metod pracy z klientem czy przygotowania kampanii reklamowych dla każdego typu bibliotek.

WiMBP w pełni docenia wagę szkoleń zarówno własnego personelu, jak i bibliotekarzy z terenu województwa, czego dowodzi między innymi zmiana priorytetu zadań Działu Instrukcyjno-Metodycznego, który w 2010 roku przyjął nazwę Działu Instrukcyjno-Szkoleniowego.

Biblioteki samorządowe, szczególnie te położone w małych miejscowościach, posiadają bardzo ograniczone budżety, które nie dają im wielu możliwości korzystania z płatnej oferty szkoleniowej. Dlatego też WiMBP, przyjmując rolę ośrodka szkoleniowego dla bibliotekarzy z terenu województwa, musi

jednocześnie zabiegać o środki pozabudżetowe na organizowanie bezpłatnych szkoleń.

Po zmianach administracyjnych w 1999 roku, kiedy obszar województwa pomorskiego powiększył się o województwo słupskie, w zasięgu oddziaływania WiMBP znalazła się była Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Słupsku, obecnie pełniąca rolę biblioteki powiatowej. Przez lata placówka ta pełniła funkcję biblioteki wojewódzkiej i ma w związku z tym największy potencjał, co czyni z niej najważniejszego partnera WiMBP w naszym regionie.

Liczba 121 bibliotek głównych, znajdujących się na obszarze województwa pomorskiego, oznacza także dla WiMBP konieczność współpracy i kontaktów ze 121 samorządami gminnymi i 16 powiatowymi. Podtrzymywanie dobrych kontaktów z tymi samorządami leży zarówno w interesie bibliotek samorządowych z terenu województwa, jak i samej WiMBP. Dobre kontakty z samorządami oznaczają wspólne działania na rzecz rozwoju bibliotek i promocji kultury w województwie i są konieczne dla powodzenia podjętych zadań. W przyszłości więc nasza instytucja powinna tę współpracę zacieśniać poprzez lobbing na rzecz bibliotek, informowanie samorządów o podjętych działaniach, ich celowości oraz włączanie samorządów do wspólnych akcji. Negocjacje z samorządami muszą być często bardzo ostrożne i dyplomatyczne. Samorządy bywają nieufne wobec wszelkich prób oceny ich placówek czy też doradzania im w temacie bibliotek. Traktują takie działania jako naruszanie ich niezależności, a w skrajnych przypadkach uważają, że Zarządzenia Rady Gminy stoją ponad ustawami Sejmu. W większości przypadków w naszym województwie te kontakty są jednak poprawne, a nawet bardzo dobre.

WiMBP pośrednio współpracuje także z ośrodkami kultury na terenie województwa pomorskiego, co wynika ze struktury organizacyjnej niektórych bibliotek samorządowych. Mamy w województwie pomorskim 16 bibliotek publicznych połączonych z ośrodkami kultury. Większość decyzji o połączeniu biblioteki z ośrodkiem kultury bardzo niekorzystnie wpłynęła jednocześnie na status bibliotek w środowisku lokalnym, na ich rozwój i bazę materialną. Współpraca WiMBP z tymi ośrodkami kultury jest bardzo ograniczona, nawet trudna, ponieważ instytucja występować musi w niewygodnej dla tych ośrodków roli mecenasa biblioteki. Ponieważ jednak WiMBP odnosiła już sukcesy jako rzecznik wydzielenia bibliotek gminnych i ich przekształcenia w samodzielne instytucje kultury, co zgodne jest z Ustawą o bibliotekach z 1997 roku, nie może zaniechać prowadzenia dalszych negocjacji w tym zakresie z samorządami i ośrodkami kultury. Tym bardziej że każdy kolejny przypadek usamodzielnienia biblioteki potwierdza słuszność takich zabiegów ze strony WiMBP, ponieważ skutkuje wzrostem aktywności biblioteki i sprzyja jej rozwojowi.

Po zmianach administracyjnych w 1999 roku województwo pomorskie, oprócz dawnego województwa gdańskiego, prawie w całości wchłonęło dawne województwo słupskie, część elbląskiego (powiaty: nowodworski, sztumski, malborski i kwidziński) oraz powiat chojnicki z byłego województwa bydgoskiego. Obszar województwa pomorskiego, między innymi na skutek opisanego rozszerzenia terytorium, jest zróżnicowany, a przy tym bardzo wyrazisty etnicznie i kulturowo. Można tu wyróżnić kilka subregionów, w których żyją różne grupy etniczne: Kaszuby, Kociewie, Żuławy, Powiśle, Ziemie Borowiackie. Szczegółne poczucie tożsamości oraz inności kulturowej i językowej jest widoczne na Kaszubach, jednak swoją etniczną tożsamość podkreślają również pozostałe regiony województwa pomorskiego.

Ponadto na terenie województwa pomorskiego licznie reprezentowane są mniejszości narodowe i etniczne, takie jak: niemiecka, ukraińska, rosyjska, białoruska, żydowska, łemkowska, karańska, ormiańska, romska, tatarska i wspomniana wcześniej – najliczniejsza – kaszubska. Asymilują się, lecz jednocześnie podkreślają swoją niepowtarzalność i inność, wielorakie kultury, tradycje i obyczaje. Stanowi to o wielkim bogactwie naszego województwa i decyduje o jego wyjątkowości. Tkwi w tym ogromny potencjał do wykorzystania przez biblioteki w pracy kulturalnej, edukacyjnej i promocyjnej. Silne związki kulturowe z najbliższym środowiskiem, zaangażowanie naszych bibliotek w podtrzymywanie tradycji i zachowanie dziedzictwa kulturowego i językowego (w przypadku Kaszub) wyznaczają ich misję i działalność. Są szansą dla nich, a zarazem dla WiMBP. Zaangażowanie w promocję regionu, jego kultury i historii, stwarza perspektywę umocnienia społecznej i kulturowo-twórczej roli bibliotek w naszym województwie oraz zacieśnienia wzajemnej współpracy ponad granicami gmin.

Biblioteki są zainteresowane podejmowaniem współpracy ponadlokalnej przy tworzeniu i realizowaniu projektów kulturalnych i edukacyjnych, promujących wartości regionalne. Są gotowe do bliskiej współpracy z WiMBP w tym zakresie, co daje Działowi Regionalnemu możliwości do nawiązania wzajemnych relacji i współpracy, np. z samorządami. WiMBP niejednokrotnie miała okazję przekonać się o tym, jak chętnie biblioteki publiczne w województwie pomorskim przyłączają się do wszelkich propozycji wspólnych projektów w dziedzinie działań kulturalnych. Jest i będzie to nadal najbardziej nośną platformą współpracy pomiędzy WiMBP a bibliotekami samorządowymi oraz pomiędzy poszczególnymi bibliotekami regionu.

Oprócz samorządów, partnerami dla bibliotek w tej współpracy mogą być oddziały Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, stowarzyszenia mniejszościowe oraz licznie i aktywnie działające w naszym województwie organizacje pożytku publicznego. Można także liczyć na przychyłność samorządów w tej dzie-

dzinie. Urząd Marszałkowski patronuje wszelkim działaniom kulturalnym o charakterze regionalnym, ogłaszając kolejne lata Rokiem Kaszub, Kociewia, Powiśla czy Żuław.

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie liczy na terenie naszego województwa około 54 oddziałów terenowych, głównie kaszubskich i kociewskich. Prawie każda biblioteka publiczna na terenie Kaszub i Kociewia podejmuje współpracę z tymi oddziałami. Potencjał tego partnerstwa przez większość bibliotek nie jest jeszcze dostatecznie wykorzystany, zaś możliwości współpracy są bardzo duże. Także WiMBP może aktywniej włączać się we współpracę ze Zrzeszeniem, które w swoich szeregach skupia znaczące osobistości życia publicznego, pisarzy, poetów, artystów, ludzi nauki i mediów.

W partnerstwie ze Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim działa na Pomorzu Kaszubski Uniwersytet Ludowy, który realizuje projekty inspirujące działalność kulturalną i edukacyjną na Pomorzu. Jedną z najważniejszych dziedzin działalności Kaszubskiego Uniwersytetu Ludowego jest edukacja regionalna, rozumiana jako wspieranie rozwoju kultury regionalnej i ochrona dziedzictwa tej kultury. KUL dysponuje silną kadram, wśród której jest wielu wybitnych wykładowców uniwersyteckich oraz osób powszechnie w województwie pomorskim rozpoznawalnych dzięki aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym. Posiada także zaplecze szkoleniowe w postaci budynków z odpowiednio przygotowanymi salami. Jest to partner, który dałby WiMBP wielkie możliwości działań kulturalnych na terenie województwa, choć głównie związanych z dziedzictwem kulturalnym jednej z grup etnicznych Pomorza – Kaszubami.

W Gdańsku i na terenie województwa pomorskiego, poza Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim, działa 8 stowarzyszeń mniejszościowych, które są potencjalnymi partnerami WiMBP w podejmowaniu promocji różnorodnych kultur i realizowaniu wspólnie projektów kulturalnych i edukacyjnych. WiMBP realizowała już tego rodzaju projekty, choć o niezbyt dużym zasięgu, które były dowodem na wielkie zainteresowanie takimi działaniami zarówno mniejszości, samorządów, jak i mieszkańców naszego województwa. W podjęciu takiej współpracy tkwi wielki potencjał promocyjny dla naszego regionu, jego specyfiki i bogactwa kulturowego.

Kolejnym partnerem zarówno dla bibliotek samorządowych, jak i dla WiMBP są bardzo liczne stowarzyszenia regionalne, działające na terenie naszego województwa. Realizują one projekty kulturalne, edukacyjne i informacyjne, a także, jak np. Kociewskie Towarzystwo Oświatowe, są wydawcami wielu publikacji. Biblioteki są i w przyszłości mogą nadal być dla tych organizacji partnerem w tworzeniu i realizacji projektów związanych z zachowaniem, promowaniem i odkrywaniem dziedzictwa kulturowego Pomorza.

Większość zadań WiMBP na rzecz regionu koordynuje Dział Instrukcyjno-Szkoleniowy. W sferze jego działań leży również inicjowanie zmian i rozwoju bibliotek samorządowych województwa pomorskiego. Za zaplecze szkoleniowe Działu służy Czytelnia Bibliologiczna z fachowym księgozbiorem i warsztatem informacyjnym. Nową nazwę (zamiast Działu Instrukcyjno-Metodycznego) jednostka otrzymała w wyniku gruntownej reorganizacji WiMBP w kwietniu 2010 roku. Zmiana nazwy jest wyrazem wagi, jaką instytucja przykłada do zadań szkoleniowych i działań na rzecz regionu oraz określa jego podstawową funkcję. Współpraca DIS z bibliotekami terenowymi, wpisana do Statutu WiMBP wraz z jego podstawowymi funkcjami, to przede wszystkim szkolenia bibliotekarzy województwa pomorskiego, instruktaż i koordynacja projektów w bibliotekach samorządowych. Aby oferta szkoleniowa była odpowiednio przygotowana i zgodna z potrzebami odbiorców, DIS będzie prowadził systematyczne badanie potrzeb bibliotekarzy gdańskich i terenowych. Propozycje szkoleń będą regularnie aktualizowane. Duży nacisk Dział będzie kładł na szkolenia skierowane do bibliotekarzy pracujących z dziećmi, ponieważ taki klient jest w centrum zainteresowania bibliotek. Wszelkie szkolenia będą kończyły się certyfikatem. Oprócz szkoleń Dział inicjuje inne przedsięwzięcia edukacyjne, skierowane do dorosłych (w tym seniorów) i do dzieci. Są to zadania kulturalno-edukacyjne, realizowane we współpracy z instytucjami kultury województwa pomorskiego, zarówno projekty zewnętrzne, aplikowane przez WiMBP do MKiDN lub Instytutu Książki, jak i projekty autorskie, tworzone przez instruktorów. Ich odbiorcami są mieszkańcy Gdańska i innych miast oraz gmin województwa pomorskiego.

Strategia promocyjna Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku

Strategia promocyjna WiMBP w Gdańsku jest ukierunkowana na wzmocnienie siły naszej organizacji w odbiorze społecznym. Proponowana strategia łączy w sobie zadania z zakresu *public relations* jako podstawowego narzędzia jej realizacji (kształtowanie pożądanego wizerunku, opinii i reputacji w otoczeniu) oraz zadania marketingowe (zaspokajanie potrzeb użytkowników biblioteki i budowanie świadomości marki).

Problemem naszej instytucji jest przede wszystkim brak jednoznacznego wizerunku. Biblioteka często nie jest postrzegana jako instytucja kultury, część z decydentów oraz odbiorców traktuje nas jako placówkę edukacyjną, część z grupy docelowej nie potrafi zakwalifikować biblioteki do żadnej grupy. Biblioteka jest zaraz po kinach najczęściej odwiedzaną instytucją oferującą uczestnictwo w kulturze, ale niestety funkcjonuje bardziej w podświadomości niż w świadomym odbiorze. Dlatego naszym podstawowym zadaniem jest przebicie się do świadomego odbioru i umocnienie pozycji naszej instytucji na mapie instytucji kultury.

Założeniem proponowanej strategii promocji jest budowa wizerunku biblioteki jako instytucji otwartej, przyjaznej, dostosowującej się do potrzeb odbiorców, kreującej trendy kultury.

Chcemy, aby w świadomości nie tylko bezpośrednich odbiorców naszych usług utrwaliło się następujące przesłanie:

Biblioteka to podstawowa instytucja kultury, bez której uczestnictwo w kulturze nie jest możliwe. Biblioteka udostępnia swe zbiory bezpłatnie i świadczy usługi na najwyższym poziomie. Biblioteka to wiedza, rzetelność, ludzie, spotkania, przyjemne spędzanie czasu i rozrywka.

W tym celu będziemy realizować następujące zadania:

- utworzenie centrum prasowego,
- modyfikacja strony internetowej instytucji,
- opracowanie schematu dystrybucji informacji,
- współpraca z lokalnymi mediami,
- wykreowanie pozycji eksperta w mediach lokalnych i branżowych,
- kampania lobbingowa wśród decydentów lokalnych,
- współpraca z instytucjami kultury w Gdańsku,
- inicjowanie akcji promujących kulturę i czytelnictwo,
- mecenat biblioteki nad twórcami literatury,
- stworzenie platformy komunikacyjnej wewnątrz firmy – e-biuletyn i wewnętrzna strona internetowa,
- stworzenie skrzynki życzeń i zażeń umożliwiającej zbieranie anonimowych opinii i pomysłów,
- organizacja imprez integracyjnych,
- zdiagnozowanie potrzeb pracowników w zakresie szkoleń dotyczących promocji,
- pomoc filiom w realizacji pomysłów związanych z promocją biblioteki,
- wdrażanie i promowanie programów motywacyjnych,
- badania ankietowe dotyczące potrzeb czytelników związanych z dodatkową działalnością biblioteki,
- wdrażanie programu *Karta do Kultury*,
- wdrażanie działalności dodatkowej, podnoszącej atrakcyjność biblioteki jako miejsca,
- badania opinii publicznej dotyczące postrzegania biblioteki jako instytucji kultury,
- wdrażanie Systemu Identyfikacji Wizualnej,
- coroczne kampanie promujące instytucję – w roku 2011: *Chodzę do Biblioteki*.

Odbiorcami działań biblioteki są przede wszystkim mieszkańcy Trójmiasta w każdej grupie wiekowej, w tym również użytkownicy naszych usług. W kreowaniu założonego wizerunku niezbędna jest współpraca z władzami miasta

i województwa – decydentami biblioteki, instytucjami kultury, wydawnictwami działającymi na terenie Gdańska i województwa – naturalnymi partnerami dla proponowanych przez nas projektów. Oddzielną grupą, do której kierujemy nasz komunikat są media oraz autorytety mogące wspierać naszą działalność bądź jej szkodzić. Zależy nam na sprecyzowanym przekazie, docierającym do najszerszej grupy odbiorców.

Aby wizerunek biblioteki widoczny był dla odbiorców zewnętrznych i odpowiadał założeniom przedstawionym w strategii, konieczne jest oddziaływanie na pracowników instytucji jako grupy mającej bezpośredni wpływ na odbiór instytucji poprzez kontakt personalny z jej użytkownikami. Nawet najlepsze wnętrza, bogaty kalendarz imprez kulturalnych i doskonały księgozbiór nie obronią pozytywnego wizerunku biblioteki, jeżeli klient będzie obsługiwany przez nieprzyjemnego, niezadowolonego ze swojej pracy i niekompetentnego bibliotekarza. W tym celu zadania skierowane do klienta wewnętrznego biblioteki opierają się na przeprowadzanych corocznie badaniach poziomu zadowolenia i satysfakcji pracowników i kreowane są w zależności od potrzeb odbiorcy w zakresie możliwości rozwoju zawodowego oraz tworzenia wewnętrznego systemu identyfikacji firmowej. Służą temu szkolenia, imprezy integracyjne oraz e-biuletyn i wewnętrzna strona internetowa instytucji.

Sieć dystrybucji informacji o bibliotece opiera się o kanały własne oraz ogólnodostępne. Kanały własne to przede wszystkim strona internetowa instytucji, profil biblioteki na Facebooku, wydawnictwa własne: Regał, ulotki, zaproszenia i plakaty dystrybuowane przez sieć filii oraz instytucje współpracujące. Narzędziem komunikacji wewnętrznej ma być e-biuletyn i wewnętrzna strona biblioteki.

Niezwykle istotnym kanałem komunikacyjnym jest Internet, ze względu na dostępność, możliwość redagowania własnych wiadomości i niski koszt użytkowania. Komunikaty biblioteki są zamieszczane na portalach regionalnych i branżowych. Korzystamy również z tradycyjnych mediów, takich jak prasa lokalna, branżowa, stacje telewizyjne i radiowe. W celu promocji biblioteki i kreowania jej pozytywnego wizerunku prowadzimy również program poświęcony książkom: Regał 2.0 emitowany w telewizji internetowej POMORSKA.TV.

Działania realizowane w ramach strategii promocji będą planowane i rozliczane w cyklu rocznym, tak aby kolejne etapy realizacji mogły ewaluować we właściwym kierunku. Za koncepcję i realizację strategii promocyjnej WiMBP w Gdańsku odpowiada Dział Marketingu i Public Relations. W zakresie komunikacji wewnętrznej i zadań dotyczących wewnętrznych klientów biblioteki niezbędna jest współpraca z Działem Spraw Pracowniczych, Działem Sieci Miejskiej oraz Działem Instrukcyjno-Szkoleniowym.

Analiza szans i zagrożeń

Mocne strony WiMBP w Gdańsku	Słabe strony WiMBP w Gdańsku
<ul style="list-style-type: none">• Uniwersalność zbiorów i usług.• Dostępność zbiorów, informacji i usług.• Szeroka oferta kulturalna i edukacyjna.• Kompetentna, wykształcona i dynamiczna kadra.• Lokalizacja WiMBP w Gdańsku.• Partnerskie kontakty z bibliotekami samorządowymi.• Dobra współpraca z instytucjami kultury.• Kadra zarządzająca szczebla kierowniczego.	<ul style="list-style-type: none">• Rozkład filii.• Mało dynamiczny postęp procesów komputeryzacji.• Mała liczba nabywanych nowości wydawniczych.• Infrastruktura biblioteczna (małe lokale, słabe wyposażenie).• Brak prowadzenia badań marketingowych diagnozujących potrzeby użytkowników.• Brak jasnego wizerunku biblioteki i oferowanych usług.• Bariery architektoniczne.
Szanse dla WiMBP w Gdańsku	Zagrożenia dla WiMBP w Gdańsku
<ul style="list-style-type: none">• Zmiana struktury i nośników zbiorów.• Poszerzenie oferty bibliotecznej, wprowadzenie nowych produktów.• <i>Public relations</i> i reklama WiMBP w Gdańsku.• Polepszenie dostępności (digitalizacja, Internet, nowa strona portalowa).• Systematyczne badanie i diagnozowanie potrzeb.• Zwiększenie przychodów własnych Biblioteki.• Zmiana mentalności kadry.	<ul style="list-style-type: none">• Spadek zapotrzebowania na usługi biblioteczne.• Finanse.• Negatywna selekcja do zawodu z powodu niskich zarobków.• Spadek aktywności kulturalnej środowiska lokalnego.• Dezaktualizacja zbiorów – spadek wskaźnika zakupu.• Priorytety w dotacjach samorządowych.

Strategia działania WiMBP w Gdańsku na lata 2011–2020

1. Stałe podwyższanie jakości usług bibliotecznych zgodnie z oczekiwaniami klientów.
 - 1.1. Dostosowanie procedur obsługi do oczekiwań klienta – zwiększenie liczby użytkowników zadowolonych z nowych produktów bibliotecznych.
 - 1.2. Uruchomienie nowych usług – produktów bibliotecznych zgodnie z oczekiwaniami klienta.
2. Zwiększenie czytelnictwa.
 - 2.1. Zdiagnozowanie potencjalnych potrzeb użytkowników i wywołanie potrzeby korzystania ze zbiorów biblioteki.
 - 2.2. Propozycja nowej oferty bibliotecznej dla przyszłych klientów wytypowanej w wyniku działań ankietowych.

- 3. Zachowanie i promocja kultury regionu.**
 - 3.1.** Digitalizacja zbiorów regionalnych.
 - 3.2.** Prezentacja zbiorów w wersji elektronicznej na stronie WWW WiMBP w Gdańsku i bibliotek konsorcyjnych (MBP Słupsk, BPG Wejherowo).
 - 3.3.** Uruchomienie nowych form promocji regionu.
 - 3.4.** Stworzenie kompleksowej bazy BPG przy współudziale bibliotek powiatowych w regionie.
 - 3.5.** Stworzenie MultiOpac-u Pomorza w celu prezentacji zbiorów własnych i zasobów bibliotek terenowych.
 - 3.6.** Prowadzenie działalności wydawniczej. Seria „Bibliografie Pomorskie”.
 - 3.7.** Rozwijanie i koordynowanie działań w ramach Pomorskiej Sieci Informacji Regionalnej.
- 4. Wspieranie rozwoju bibliotekarstwa w regionie.**
 - 4.1.** Stworzenie wspólnej, pełnej bazy zbiorów wszystkich bibliotek powiatowych – MultiOpac Pomorza.
 - 4.2.** Podniesienie kwalifikacji i umiejętności zawodowych bibliotekarzy województwa pomorskiego.
- 5. Optymalizacja sieci placówek bibliotecznych w Gdańsku.**
 - 5.1.** Działania lobbingowe.
 - 5.2.** Przygotowanie programów funkcjonalno-użytkowych dla nowych placówek.
- 6. Budowa wizerunku biblioteki jako instytucji przyjaznej klientom/użytkownikom poprzez:**
 - kształtowanie pożądanego wizerunku, opinii i reputacji w otoczeniu instytucji,
 - zaspokajanie potrzeb użytkowników biblioteki,
 - budowanie świadomości marki.
 - 6.1.** Wdrożenie strategii informacyjnej – opracowanie systemu informacji bieżącej.
 - 6.2.** Promocja literatury i książki.
 - 6.3.** Budowanie, podtrzymywanie i propagowanie dobrej reputacji firmy – kampania lobbingowa wśród decydentów lokalnych.
 - 6.4.** Organizacja i poprawa komunikacji wewnętrznej.
 - 6.5.** Budowanie pozytywnych postaw pracowników.
 - 6.6.** Określenie i „sprzedaż” wartości potrzebnych użytkownikom biblioteki.
 - 6.7.** Dbanie o wizerunek i tożsamość biblioteki.
 - 6.8.** Zacieśnianie współpracy w zakresie wspólnej działalności z instytucjami oraz organizacjami zewnętrznymi.

- 7. Wzrost czytelnictwa dziecięcego i młodzieżowego** poprzez wypromowanie nowej grupy produktów: usługi multimedialne, zajęcia warsztatowe i edukacyjne, powołanie miejsc zajęć grupowych dla najmłodszych użytkowników.
- 8. Pełna automatyzacja usług bibliotecznych.**
 - 8.1.** Bezpłatny dostęp do Internetu we wszystkich filiach.
 - 8.2.** Stworzenie kompletnej bazy zbiorów.
 - 8.3.** Wprowadzenie kompleksowego wypożyczenia komputerowego (wspólna karta biblioteczna we wszystkich filiach, rezerwacja zbiorów poprzez komunikatory internetowe i bezpośredni dostęp do konta).
 - 8.4.** Udoskonalenie bazy komputerowej w filiach.
 - 8.5.** Pełen dostęp do zbiorów poprzez katalog on-line.

Projekty zaplanowane do realizacji w latach 2010–2020

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
1.1 Badania poziomu satysfakcji klientów	Wzrost liczby zarejestrowanych czytelników, wzrost liczby odwiedzin w bibliotece	Badanie ankietowe 2011–2020 – raz w roku	Dział Instrukcyjno-Szkoleniowy, Dział Organizacji Sieci Miejskiej, Dział Marketingu i PR	Wydział Nauk Społecznych UG	Budżet własny WiMBP w Gdańsku 5000 zł/rok; w sumie 100 000 zł
1.2 Nowe usługi dla odbiorców w wyniku działań ankietowych	Wzrost liczby nowych usług dla użytkowników	Badanie ankietowe 2011–2020 – raz w roku	Dział Organizacji Sieci Miejskiej	Inne gdańskie instytucje kultury i placówki edukacyjne	Budżet własny WiMBP w Gdańsku
2.2 Zmiana profilu księgozbioru	Liczba nowych użytkowników w bibliotece	Badania ankietowe 2011–2020 – raz w roku	Dział Organizacji Sieci Miejskiej	Wydział Nauk Społecznych UG	Budżet własny WiMBP w Gdańsku 5000 zł/rok; w sumie 500 000 zł
3.1 Digitalizacja zbiorów WiMBP: prasy regionalnej z lat 1959–1990, starodruków oraz dokumentów życia społecznego	Liczba zdigitalizowanych materiałów	2011–2015 Digitalizacja: „Głos Wybrzeża”, „Dziennik Bałtycki”, „Wieczór Wybrzeża” za lata 1950–1990, „Literary” – 1962–1973 2013–2016 Digitalizacja starodruków 2015–2016 Digitalizacja regionalnych DŹS-ów: 2015–2020	Pracownia Digitalizacji	MKiDN, „Polska The Times”, PAN Gdańsk, MPiMK-P Wejherowo, Teatr Wybrzeże, Centralne Muzeum Morskie, NCK, Muzeum Pomorza Środkowego	Budżet własny WiMBP w Gdańsku oraz dotacje zewnętrzne, 350 000 zł

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
3.2 Prezentacja zasobów na stronie www.wbpg.org.pl: bazy BBC, BPG, GBC	Liczba rekordów umieszczonych w BBC	2010–2012	Dział Regionalny, Pracownia Digitalizacji, Sekcja Bibliografii Pomorza Gdańskiego	MBP Stupsk oraz inne biblioteki powiatowe województwa pomorskiego, MKiDN, Biblioteka Gdańska PAN, Archiwum Państwowe, Centralne Muzeum Morskie	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, dotacje zewnętrzne 220 000 zł razem
3.6 Bibliografie Pomorskie	Nakład 500 egz.	2010 – <i>Bibliografia czasów Solidarności 1980–1981</i> . Tomy 1 i 2	Dział Regionalny, Sekcja Bibliografii Pomorza	Zarząd Regionu Gdańskiego Solidarności	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 17 000 zł
	Nakład 500 egz.	2011 – <i>Kaszuby. Język, historia, kultura, literatura 1945–1956</i>		Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 15 000 zł
	Nakład 500 egz.	2012 – <i>Kaszuby. Język, historia, kultura, literatura 1957–1989</i>		Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 15 000 zł
	Nakład 500 egz.	2013 – <i>Kaszuby. Język, historia, kultura, literatura 1990–2010</i>		Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 15 000 zł
3.6 Album komiksowy Uczeń Heweliusza	Nakład 1000 egz.	2011 – <i>Rok Jana Heweliusza</i>	Pracownia Komiksowa, Dział Marketingu i PR	Fundacja Gdańska, Urząd Miejski w Gdańsku	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, Fundacja Gdańska 15 000 zł

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
4.2 Szkolenia dla bibliotekarzy województwa pomorskiego	2010–2020 dwa razy w roku dla 12-osobowych grup szkoleniowych z każdego modułu, liczba przeszkolonych bibliotekarzy	2011–2020 Warsztaty komputerowe 2011–2020 Warsztaty szkoleniowe z programu bibliotecznego Patron3 2011–2010 Warsztaty z formalnego i rzeczowego opracowania zbiorów	Dział Instrukcyjno-Szkoleniowy, Bibliotekarz Systemowy, Dział Opracowania	Biblioteki powiatowe województwa pomorskiego	Budżet własny WiMBP w Gdańsku
5.2 Optymalizacja sieci bibliotecznej w Gdańsku	Liczba zakończonych inwestycji w latach 2011–2020	2011 Nowa siedziba dla Filii nr 41 w Nowym Porcie 2012–2013 Nowoczesne Centrum Biblioteczno-Kulturalne Gdańsk-Południe 2014–2020 Centrum Biblioteczno-Kulturalne Przymorze 2016–2017 Biblioteka Osowa 2011–2013 Biblioteka Morena	Dział Administracji WiMBP w Gdańsku, Specjalista ds. Zamówień Publicznych, Dział Organizacji Sieci Miejskiej Dział Administracji, Specjalista ds. Zamówień Publicznych, Dział Organizacji Sieci Miejskiej Dział Administracji, Specjalista ds. Zamówień Publicznych, Dział Organizacji Sieci Miejskiej	Centrum Sztuki Współczesnej „Łażnia”, Wydział Urbanistyki, Architektury i Ochrony Zabytków UM Gdańsk, Wydział Finansowy UM Gdańsk Spółdzielnia Mieszkaniowa „Południe” w Gdańsku, Wydział Urbanistyki, Architektury i Ochrony Zabytków UM Gdańska Wydział Urbanistyki, Architektury i Ochrony Zabytków UM Gdańsk, Wydział Finansowy UM Gdańsk	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, dotacja z Urzędu Miejskiego 500 000 zł Budżet własny WiMBP w Gdańsku, dotacja inwestycyjna z Urzędu Miasta w Gdańsku 2 500 000 zł Budżet własny WiMBP w Gdańsku, dotacja inwestycyjna z Urzędu Miasta, 1 500 000 zł Budżet własny WiMBP w Gdańsku, dotacja inwestycyjna z Urzędu Miasta w Gdańsku 3 000 000 zł

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
		2011–2015 Biblioteka Wrzeszcz	Dział Administracji, Specjalista ds. Zamówień Publicznych, Dział organizacji Sieci Miejskiej	Wydział Urbanistyki, Architektury i Ochrony Zabytków UM Gdańsk, Wydział Finansowy UM Gdańsk	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, dotacja inwestycyjna Urzędu Miasta w Gdańsku 1 000 000 zł
		2016–2017 Biblioteka Ujeścisko-Jasień	Dział Administracji, Specjalista ds. Zamówień Publicznych, Dział Organizacji Sieci Miejskiej	Lokatorsko-Własnościowa Spółdzielnia Mieszkanio-wa Morena Hossa, Wydział Finansowy UM Gdańsk, Wydział Urbanistyki, Architektury i Ochrony Zabytków UM Gdańsk, Dział Finansowy UM Gdańsk	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, dotacja inwestycyjna Urzędu Miasta w Gdańsku 5 500 000 mln zł Budżet własny WiMBP w Gdańsku, dotacja inwestycyjna Urzędu Miasta w Gdańsku 3,5 mln
6.1 Utworzenie i działalność centrum prasowego	Liczba wyprodukowanych materiałów prasowych, liczba zarejestrowanych użytkowników, liczba komunikatów medialnych, liczba zorganizowanych konferencji	2011–2020	Dział Marketingu i PR		Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 2000 zł/rok, razem 20 000 zł
6.2 Eventy promujące biblioteki i czytelnictwo	Liczba przeprowadzonych akcji, badanie poziomu satysfakcji uczestników i współorganizatorów	2011–2020 2011 – <i>Światowy Dzień Książki Dziecięcej, Przystanek Książka, Z książką na walizkach, BFK</i>	Dział Marketingu i PR, filie WiMBP w Gdańsku	Media, Urząd Marszałkowski, Urząd Miejski, MKiDN, biblioteki samorządowe	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, dotacje celowe, budżety bibliotek samorządowych, 15 000 zł/rok, razem 150 000 zł

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
6.2 Promocja książki i literatury	Liczba przeprowadzonych spotkań	2011–2020	Sekcja Promocji Literatury Pomorza, Filia Gdańska, Dział Marketingu i PR, Dział Organizacji Sieci Miejskiej	Agencja Nehrebecy, Agencja Autorska Autograf	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 10 000 zł/rok, razem 100 000 zł
6.3 Realizacja projektu Karta do Kultury	Liczba osób biorących udział w ankiecie, ankiet satysfakcji, liczba instytucji kultury biorących udział w projekcie	2011 – wdrożenie projektu 2012–2020 – rozwój i ewaluacja	Dział Marketingu i PR, Dział Organizacji Sieci Miejskiej	Urząd Miasta, Urząd Marszałkowski, trójmiejskie i pomorskie instytucje kultury	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 2011 – 20 000 zł, 2012–2020 – 10 000 zł/rok, razem 90 000 zł
6.4 Budowa wewnętrznego systemu informacji skierowanego do pracowników WiMBP	Ankieta badania satysfakcji, liczba osób korzystających z systemu	2011 – budowa i wdrożenie systemu, 2012–2020 – realizacja i ewaluacja	Działy WiMBP w Gdańsku, Administrator Sieci, Dział Marketingu i PR		Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 15 000 zł
6.5 Organizacja imprez integracyjnych	Ankieta oczekiwań, liczba zorganizowanych imprez, liczba osób biorących udział w imprezach	2011–2020	Dział Marketingu i PR		Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 10 000 zł/rok, razem 100 000 zł
6.7 Nowoczesna, portalowa strona www.wbpg.org.pl	Liczba odwiedzin na stronie, liczba osób korzystających z baz danych	2011–2020 2010 – projekt graficzny nowej strony, 2011 – powstanie nowej strony	Dział Marketingu i PR, Administrator Sieci	Dział Organizacji Sieci Miejskiej	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 10 000 zł

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet		
6.8 Budowa pozytywnego PR WiMBP w Gdańsku	Liczba eventów, spotów reklamowych i prezentacji promujących WiMBP w Gdańsku, liczba komunikatów medialnych, liczba wydawnictw własnych	2011–2013	Dział Marketingu i PR, Dział Organizacji Sieci Miejskiej	Biuro Prezydenta ds. Promocji Miasta Pomorska TV, SKM Trójmiasto	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 15 000 zł/rok, razem 150 000 zł		
		Projekt i wykonanie logotypów dla specjalistycznych placówek bibliotecznych: Pracowni Komiksowa, Filii Gdańskiej, Ośrodka Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych, Czytelni Seniora, Czytelni Naukowych, Filii Dziecięcych			Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 50 000 zł/rok, razem 100 000 zł		
		2011–2020			Dział Marketingu i PR	Agencja reklamowa	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 20 000 zł/rok, razem 200 000 zł
		Reklama outdoor w służbie WiMBP 2011–2012					
		Kampanie promujące bibliotekę i czytelnictwo 2011–2020	Dział Marketingu i PR	„Gazeta Wyborcza”, „Dziennik Bałtycki”, TVP 3, Pomorska TV	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, środki zewnętrzne, biblioteki publiczne województwa pomorskiego, 25 000 zł/rok, razem 250 000 zł		
		Reklama w formie gadżetów odzieżowych i galanterii reklamowej 2011–2020	Dział Marketingu i PR				
		Spotkania z książką i literaturą pomorską	Dział Organizacji Sieci Miejskiej, Dział Instrukcyjno-Szkoleniowy				

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
7.1 Budowa Pomorskiego Centrum Czytelni-ctwa Dziecięcego	Wzrost liczby czytelników dziecięcych w WiMBP w Gdańsku, nowe usługi dla najmłodszego użytkownika, liczba warsztatów edukacyjnych dla dzieci w wieku 6–15 lat	2011 Koncepcja funkcjonalno-użytkowa Centrum, 2011 Projekt architektoniczny, ogłoszenie konkursu 2011–2012 Realizacja inwestycji	Dział Organizacji Sieci Miejskiej, Specjalista ds. Zamówień Publicznych, Dział Administracji	Urząd Marszałkowski województwa pomorskiego	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, dodatkowe środki inwestycyjni z Urzędu Marszałkowskiego z WPI 1 500 000 zł
8.3 Pełna automatyzacja pracy WiMBP w Gdańsku	Liczba placówek bibliotecznych z pełną bazą zbiorów, liczba kart czytelników do udostępniania komputerowego, liczba placówek z bezpłatnym dostępem do Internetu, liczba młodych czytelników korzystających z nowego produktu, liczba wymienionego sprzętu komputerowego	2011–2012 Wdrożenie nowej wersji zintegrowanego programu bibliotecznego Patron (baza, wspólna karta biblioteczna) 2013 Molik – system Katalogowy dla dzieci 2011–2012 Rekonstrukcja zaplecza komputerowego dla filii	Bibliotekarz Systemowy, Dział Organizacji Sieci Miejskiej, Dział Administracji Bibliotekarz Systemowy, Administrator Sieci Dział Administracji WiMBP	MOL MOL	Budżet własny WiMBP w Gdańsku, 150 000 zł Budżet własny WiMBP w Gdańsku 60 000 zł Budżet własny WiMBP w Gdańsku 400 000 zł

Analiza zamierzeń projektowych WiMBP w Gdańsku na lata 2011–2020

Najważniejsze projekty przewidziane do realizacji w latach 2011–2020 są związane z optymalizacją sieci bibliotecznej miasta Gdańska. Pozostałe projekty są naturalnym procesem rozwoju instytucji, reakcją na sygnały naszych partnerów na pomorskim rynku kulturalnym i, poza zabezpieczeniem środków budżetowych na realizację, wymagają jedynie systematyzacji, ustalenia priorytetów i oceny w fazie realizacji. Ważny dla nas projekt całkowitej automatyzacji procesów bibliotecznych ma realną szansę realizacji po wdrożeniu z końcem 2010 roku nowej wersji programu bibliotecznego Patron i zakończy się ostatecznie w roku 2012. Poprawi to zdecydowanie naszą pozycję na rynku kultury, tym bardziej że wraz z wprowadzeniem nowej postaci karty bibliotecznej uruchamiamy produkt pod nazwą *Uczestnictwo w Kulturze*, który jest odpowiedzią na zapotrzebowanie użytkowników i wspólną promocją podejmowaną z innymi instytucjami kultury w Gdańsku. Projekty związane z pozyskaniem dodatkowych środków na uruchomienie nowych inwestycji to natomiast szereg działań w jednostkach organizacyjnych i należy je powiązać z ogólnymi założeniami i planami rozbudowy miasta Gdańska oraz inwestycjami Urzędu Marszałkowskiego województwa pomorskiego w sferze kultury.

Z punktu widzenia rozwoju WiMBP w Gdańsku inwestycje w infrastrukturę są niezbędne i decydują o funkcjonowaniu instytucji jako jednostki nowoczesnej, kreatywnej i mogącej sprostać oczekiwaniom klienta – odbiorcy usług bibliotecznych. Filie na terenie Gdańska nie zawsze odpowiadają wizerunkowi preferowanemu przez użytkownika. Większość z nich nie zmieniła swojego wyglądu i charakteru od 20 lat; jest to naszą bolączką, niestety jednak wpływ WiMBP na infrastrukturę sieci bibliotecznej jest niewielki. Nasze filie są umiejscowione w adaptowanych na potrzeby biblioteki lokalach o niewielkim metrażu, gdzie unowocześnienie usług bibliotecznych jest wręcz wykluczone, inwestowanie natomiast w lokale, które nie są naszą własnością, może być postrzegane jako niegospodarność środkami publicznymi. Powierzchnie i lokalizacja filii również pozostawiają wiele do życzenia. W starych dzielnicach od lat nie zmieniał się przekrój społeczny i wiekowy, natomiast te nowopowstałe nie posiadają lokalnej infrastruktury, która pozwalałaby ulokować tam nowoczesną bibliotekę. Bardzo rzadko zdarza się sytuacja (jak w przypadku Spółdzielni Mieszkaniowej „Południe”), gdy przy projektowaniu kolejnych punktów mieszkalnych władze spółdzielni myślą również o tym, że należy zapewnić przyszłym mieszkańcom dostęp do podstawowych dóbr kulturalnych, a biblioteka jest właśnie pierwszym szczeblem w procesie kształtowania przyszłego uczestnictwa w kulturze.

Powołanie do życia nowych, przestronnych, projektowanych zgodnie z dziesięcioma zasadami Harrego Faulkner-Browna placówek bibliotecznych pozwoli

nam całkowicie przemodelować strukturę oferty bibliotecznej. Biblioteka w środowisku lokalnym będzie nie tylko wypożyczalnią z niewielkim kąciem czytelniczym (w przypadku bibliotek dzielnicowo-osiedlowych), ale także tzw. miejscem trzecim, czyli – obok pracy i domu – najważniejszym w życiu współczesnego użytkownika. Duże centrum biblioteczne pozwoli zróżnicować działania biblioteki od nowoczesnego centrum multimedialnego, poprzez ofertę książkową i prasową niezależnie od nośnika, do kulturotwórczego i trendotwórczego miejsca spotkań z literaturą i jej twórcami. Chcielibyśmy przełamać stereotyp małej, tradycyjnej biblioteki, aby mieć realne możliwości reagowania na oczekiwania naszych użytkowników i szybko zmieniającą się rzeczywistość kulturową, przekrój społeczny i wiekowy czytelników oraz sygnały od twórców potencjalnej oferty bibliotecznej.

Musimy również pamiętać o tym, że nasza pozycja w regionie pomorskim ma ogromny wpływ na kształtowanie i przemodelowanie bibliotek terenowych. Stąd pomysł powołania do życia w naszej siedzibie głównej przy Targu Rakowym 5/6 Pomorskiego Centrum Czytelnictwa Dziecięcego. W swoim założeniu miejsce to powinno się stać ośrodkiem kreowania pracy z najmłodszym czytelnikiem, tutaj również powinny powstać koncepcje edukacyjnych zajęć dla najmłodszych uczestników projektów kulturalnych. Księgozbiór Centrum, wystrój wnętrza przygotowany specjalnie dla młodego czytelnika, kadra bibliotekarska, warsztatowcy to wzorcowy model dla powstawania kolejnych, nawet najmniejszych tego typu placówek w terenie. Tutaj również chcielibyśmy realizować ciekawe projekty dla grupy dziecięcej w wieku od 3 do 15 lat we współpracy z bibliotekami i innymi placówkami kulturalnymi z całego województwa. Wśród propozycji na przyszłość mamy ustanowienie, wzorem Pro Libro Legendo, nagrody dla najlepszej książki dziecięcej, coroczny *Festyn – Święto Książki Dziecięcej*, przygotowanie skierowanej do dzieci podstrony internetowej z newsletterem i kalendarzem wydarzeń, Bibliotekę Cyfrową dla Dzieci oraz – wzorem Wielkiej Brytanii i Skandynawii – akcję *Książeczka na Dobry Początek* wraz z zaproszeniem do biblioteki. Warto podkreślić, że skonkretyzowanie naszych zamierzeń strategicznych i stworzenie nowego wzorca biblioteki publicznej zostało zainicjowane dzięki współpracy z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego oraz udziałem przedstawicieli WiMBP w Gdańsku w warsztatach pod nazwą *Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategię dla przyszłości*. Warsztaty odbyły się w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i w Norwegii w bibliotekach w Buskerud, Akershus i Vestfold. Wojewódzkie Biblioteki publiczne są aktywnymi instytucjami kultury, ważnymi dla całego systemu bibliotecznego w Polsce. Dysponują odpowiednią infrastrukturą techniczną, sprzyjającą rozwojowi społeczeństwa informacyjnego. Bardzo mocną stroną bibliotek są również kadry: wykształceni, doświadczeni

bibliotekarze. Istnieje jednak wśród nich silna potrzeba zwiększenia potencjału organizacyjnego bibliotek, rozwoju umiejętności w zakresie tworzenia strategii, nawiązywania współpracy międzynarodowej. Projekt *Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategię dla przyszłości* został zrealizowany przy wsparciu udzielonym przez Islandię, Lichtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Wymiany Kulturalnej.

Czy uda nam się zrealizować ambitne plany stworzenia Centrów Bibliotecznych na Morenie, w Gdańsku-Południe, we Wrzeszczu, na Przymorzu czy w Ujeścisku-Jasieniu? Zależy to od zaufania władz samorządowych do naszej instytucji jako marki BIBLIOTEKI i, oczywiście, lokalnego poparcia dla naszych zamierzeń.